

Julkaisija

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)

Julkaisun nimi

Educating Doctors for the Future – Evaluation of undergraduate medical education in Finland (Tulevaisuuden lääkäreitä kouluttamassa – Lääketieteen peruskoulutuksen arviointi Suomessa)

Tekijät

Marjukka Mäkelä, Riitta Möller, Christopher Stephens, Gerda Croiset, Joel Telkkä, Ermo Haavisto, Hannele Seppälä, Kirsi Mustonen, Kirsi Hiltunen & Mira Huusko

Lääketieteen peruskoulutuksen ensimmäinen kansallinen arviointi toteutettiin Kansallisessa koulutuksen arviointikeskuksessa (Karvi) vuosina 2016–2018. Arviointi kattoi kaikki viisi yliopistoa, jotka tarjoavat lääketieteen lisensiaatin koulutusta: Itä-Suomen, Helsingin, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistot. Arviointi perustuu kehittävän arvioinnin periaatteisiin, jotka korostavat aktiivista osallistumista ja eri osapuolten välistä luottamusta. Sekä prosessin että sen tulosten tarkoituksena on auttaa koulutuksen tarjoajia tunnistamaan vahvuuksia, hyviä käytäntöjä ja kehittämiskohteita.

Arviointi tuotti yleiskuvan lääketieteellisen koulutuksen nykytilasta, vahvuuksista ja haasteista sekä antoi suosituksia, jotka heijastavat lääkäreiden työn muuttuvia osaamisvaatimuksia ja tulevaisuuden toimintaympäristöä.

Arviointiryhmä tunnisti useita vahvuusalueita, jotka ovat yhteisiä kaikille viidelle koulutusyksikölle:

- Lääketieteen koulutusohjelmia kehitetään säännöllisesti, muutostarpeita on tunnistettu ja laadunhallinnan keinoja käytetään. Tiedekunnat ovat sitoutuneet koulutuksen jatkuvaan parantamiseen.
- Tiedekunnat voivat soveltaa toistensa hyviä käytäntöjä koulutuksessa ja sen suunnittelussa.
- Kansallinen yhteistyö on lisääntymässä ja yhteisten ydinainesten analysointi on alkanut.
- Opiskelijat osallistuvat vahvasti koulutuksen kehittämiseen kaikilla opintojen tasoilla sekä edustajiensa kautta että antamalla palautetta.
- Tiedekunnissa on hajautettua kliinistä harjoittelua yliopistosairaaloiden ulkopuolella ja opiskelijoilla on mahdollisuus varhaisiin potilaskontakteihin, tavallisesti perusterveydenhuollossa. Tiedekuntien yhteistyö yliopiston ulkopuolisten opetusyksiköiden kanssa toimii hyvin, erityisesti perusterveydenhuollossa, jossa on innostuneita opettajia roolimalleina.

Tärkeimmät suositukset lääketieteen peruskoulutuksen kehittämiseksi ovat:

- **Suomalaisen lääkärin määritelmä.** Tekeillä oleva sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujan uudistus (SOTE) edellyttää yhteistä näkemystä työhön valmistuvien lääkäreiden taidoista, asenteista ja roolista. Tällä hetkellä ei ole kansallista konsensusta siitä, mikä on ”suomalainen lääkäri” – kuinka hänet on koulutettu ja mitä hänen pitäisi osata valmistuessaan. Lääketieteen opetussuunnitelmien rakenne vaihtelee yliopistosta toiseen. Lääketieteelliset tiedekunnat voisivat ottaa johtoaseman ”suomalaisen lääkärin” määrittelytyössä ja kutsua mukaan tarvittavat sidosryhmät (potilaat, opiskelijat, muut terveydenhuollon ammattilaiset, työnantajat) luomaan yhteistä näkemystä ja sopimaan keskeisistä oppimistuloksista.
- **Opetussuunnitelmien kartoitus ja linjakkuus.** Opetussuunnitelman kartoittaminen – siis oppisisältöjen keskeisten osien ja niiden välisten suhteiden kuvaus – voisi tehostaa sisällön suunnittelua, selventää opintojen laajuutta ja keskinäistä järjestystä ja tehdä tavoitteista selkeitä kaikille sidosryhmille. Lääketieteelliset tiedekunnat voivat jatkaa yhteistyötä opetussuunnitelmien yhteensovittamiseksi, jotta yhteisistä kansallisista oppimistuloksista voitaisiin sopia ja niiden saavuttamista arvioida luotettavasti.
- **Avaintaitojen kehittäminen.** Lääkärin tärkein tehtävä on diagnoosin määrittäminen. Erityisen tärkeää oppimiselle onkin potilaskontakteissa tapahtuva kliinisten taitojen ja päättelykyvyn arviointi ja rakentava palaute. Lääkärityön ydinosaamista ovat myös valmius soveltaa uutta teknologiaa kriittisesti arvioiden, tiimityötaitot sekä kyky kohdata vaikeita tilanteita rakentavasti; näitä kaikkia pitäisi harjoitella lääketieteellisen peruskoulutuksen aikana.
- **Koulutusympäristö.** Kasvaneet opiskelijamäärät yliopistojen organisaatio- ja budjettimuutosten rinnalla ovat väistämättä vaikuttaneet niin opiskelijoiden kuin opettajien hyvinvointiin. Isot opiskelijaryhmät erityisesti klinikoissa lisäävät opettajien työmäärää ja vähentävät opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia käytännössä tai saada henkilökohtaista palautetta. Tiedekuntien tapoja ehkäistä, tunnistaa ja hoitaa opiskelijoiden ja henkilöstön ongelmia tulisi kehittää.
- **Opettamisen arvostaminen.** Lääketieteen opettajat tasapainoilevat opetuksen, kliinisen työn, tutkimuksen ja perheen vaatimusten välillä. Tiedekuntien olisi hyvä pohtia, kuinka opetusta voisi arvostaa enemmän, ja harkita lääketieteellisen opetuksen urapolkujen luomista. Lääketieteen koulutuksen kehittämisyksiköt voisivat tukea pedagogisen koulutuksen järjestelmällistä tarjoamista kaikille, jotka opettavat lääketieteen opiskelijoita.

Nopeasti muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä muutoksia voidaan toteuttaa suojaten samalla lääketieteellisten tiedekuntien erityispiirteitä. Tiedekunnat voivat yhdessä varmistaa, että tuoreilla lääkäreillä on riittävät taidot potilastyöhön, erikoistumiskoulutuksessa jatkamiseen tai tehtäviin tutkimuksessa, hallinnossa, opetuksessa tai terveyspolitiikassa, sekä elinikäinen oppimisen into. Pitkällä tähtäimellä muutokset tuottavat parempia lääkäreitä, lisäävät potilasturvallisuutta ja kehittävät Suomen terveydenhuoltoa.

Asiasanat

Arviointi, korkeakoulut, yliopistot, lääketieteellinen koulutus, lääketiede.